

Sofia Geisler
Inatsisartunut ilaasortaq, Inuit Ataqtigiit

§ 37 naapertorlugu apeqquutip nr. 239-p akineqarnera - atuarumanginnermut tunngasoq

Asasara Sofia Geisler,

Inatsisartut suleriaasiat naapertorlugu apeqquittinnut qujanaq. Apeqquutigineqartut tullinnguuttuni akissuteqarfignissavakka.

30-07-2019
Suliap normua:
Allakkat nr. 10941081

Postboks 1029
3900 Nuuk
Oqarasuaat: : +299 34 50 00
Email: ikin@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Apeqquut 1: §37 naapertorlugu apeqquummut nr. 286/2018-imut, imm. 5, akissutiminni Naalakkersuisut allapput "Meeqqat Atuarfiat pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 15-imi 3. december 2012-imeersumi § 43, imm. 1, kingullermillu Inatsisartut inatsisaatigut nr. 21-kkut 13. november 2017-imeersukkut allannortinneqartoq, naapertorlugu kommunalbestyrelsit illoqarfimmi atuarfiit akisussaaffigaat aammalu nakkutigissallugu, kommunimi meeqqat atuartaasaatitaasut tamarmik Meeqqat Atuarfiannut allatsinnissaat imaluunniit Meeqqat Atuarfianni piunasaqaataasut naapertorlugit atuartinneqarnissaat akisussaaffigaat. Meeqqat Atuarfiata ingerlanneqarnera kommunalbestyrelsip anguniagassat killissallu tungaasigut aalajangersartarpaa. Kommunalbestyrelsip atuarfiup atuunna ingerlaavartumik nakkutigisarpaa, tassunga ilanngullugu Inatsisartut inatsisaat naapertorlugu aalajangersakkat eqquutsinneqarnersut. Tunngaviusumik atuarfiit kiffaanngissuseqartut aamma angerlarsimaffimmi atuartsineq il.il. Kommunalbestyrelsip atuarfiit sulineranni anguniagassat killissallu aalajangersassavai. Kommunalbestyrelse atuarfiit sulinerannik nakkutilliisuvoq, tassaasorlu atuarfiup Inatsisartut inatsisaanni matumani aalajangersakkanik eqqortitsinersut.

Takuuk Inatsisartut inatsisaat nr. 10 15. april 2003-meersumi § 25, kingullermik Inatsisartut inatsisaatigut nr. 16-ikkut 20. november 2006-imi allannortinneqartukkom kommunalbestyrelsi kommunimi meeqqap najugaqarfianiittoq tassaavoq, atuartsinermik meeqqap angerlarsimaffiani pisumi il.il. nakkutiginnittuusoq."

- Naalakkersuisut ilisimatitsissutigisinnaavaat Inatsisartut inatsisaata tunngaviusut Kommuninit malinneqarnerat atuutsinneqarnerallu Naalakkersuisut qanoq qulakkeertarneraat?

Akissut: Aallaqqaasiullugu maluginiaqquneqarpoq, Meeqqat atuarfiat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 15, § 37, imm. 1 naapertorlugu, Inatsisartut inatsisaannik nr.

21, 13. novembari 2017-imeersukkut allangortinneqartoq (meeqqat atuarfiat pillugu inatsit), Naalakkersuisut kommunit Inatsisartut inatsisaannik aqutsinerannik nakkutilliisussaapput. Tassunga tunngatillugu suliassaqarfimmi kommunit inatsimmik nakkutilliinerat eqqarsaatigalugu pingaarnertut oqaloqatigiinnermik tunngaveqartumik nakkutilliineq pineqarpoq tamannalu paasissutissanik pisariaqartinneqartunik pissarsinissamat periarfissat tunngavigilluinnarlugit pisarpoq. Oqaatigineqartut pissutsinut Namminersorlutik Oqartussat nalinginnaasumik ilitersuiffigisinnaasaasa avataanni kommunit akisussaaffeqarfiinut pineqartunut assersuunneqassapput. Aalajangersakkami imm. 2-mi aalajangersarneqarpoq, Naalakkersuisut paasissutissanik inatsit una naapertorlugu suliassamik isumaginnissaannut pisariaqartutut isigisaminnik kommunalbestyrelse piumaffigisinnaavaat.

Naalakkersuisut nakkutilliisussaataanerisa annertussusiat qanorlu ittussaanera aalajangersakkami imm. 2-mut nassuiaatini allassimavoq. Tassani kommunalbestyrelsimut paasissutissanik pisariaqartinneqartutut isigineqartunik, Naalakkersuisut inatsit naapertorlugu suliassaattut pisariaqartinneqartutut isigineqartunik pissarsiarineqartussat allassimasut tassaapput Naalakkersuisut nakkutilliinermik suliassaat suliassallu allat inatsimmi aalajangersakkat naapertorlugit Naalakkersuisunit suliarineqartussat. Tassaasinnaapput paasissutissat atuarfinni tamani ukioqassutsit malillugit atuartut amerlassusaat, atuartut immikkut atuartinneqartut amerlassusaat, ilinniartitsisumut ataatsimut atuartut amerlassusaat, takuuk § 35, misilitsernemi misiliinernilu angusat, iliuusissatut pilersaarutit suliarineqarnerat, takuuk § 19 aamma kommunalbestyrelsit atuarfimmik nakkutiginninnerat pillugu paasissutissat. Paasissutissat meeqqanut ilinniartitsisut ilinniagaat pisinnaasaallu malillugit agguataarsimasunut aamma tunngassuteqarsinnaapput. Aalajangersagaq aamma oktobarip ulluisa aallaqqaataanni nalunaarusiortarnermik tamakkuninngalu nassiussisarfitut taaneqartumik suliaqarnermi atorneqartarpoq, tassaniippullu paasissutissat arlallit atuartut amerlassusiannik kisitsinermiit ilinniartitsisut nal. ak. atuinerannut il.il. tunngasut.

Taamatuttaaq Tunngaviusumik atuarfiit namminersortitat angerlarsimaffimmilu atuartitaaneq il.il. pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 10, 15. april 2003-meersumi, kingullermik Inatsisartut inatsisaannik nr. 18, 3. decembari 2012-imeersukkut allangortinneqartumi taamatut Naalakkersuisut nakkutilliinissaannik aalajangersagaqanngitsoq oqaatigineqassaaq. Tassungali tunngatillugu meeqqat kikkulluunniit nunami maani sivikinnerpaamik qaammatini arfinilinni najugaqarsimagunik nunagisimagunikkuluunniit meeqqat arfinilinnik ukioqalernerminniit ukiup atuarfiusup aallartinnerani atuartinneqartussaataapput meeqqat atuarfianni atuartitsinernut peqataasinnaatitaallutik peqataasussaataitaallutillu imaluunniit meeqqat atuarfianni nalinginnaasumik piumasaqaatigineqartut assinganik atuartinneqartussaataapput, meeqqat atuarfiat pillugu inatsimmi § 29, § 30, imm. 1 aamm § 31, imm. 1 takukkit. Tassunga ilassutitut ilaatigut meeqqat atuarfiat pillugu inatsimmi § 43 naapertorlugu kommunimi meeqqat atuartussaataitaasut tamarmik assersuutigalugu meeqqat atuarfianni nalinginnaasumik piumasaqaatigineqartut assinganik atuartinneqarnerisut nakkutigineqartussaasut allassimavoq.

Taamaattumik Naalakkersuisut nakkutillinermi assersuutigalugu meeqqat angerlarsimaffimminni atuartinneqartartut meeqqat atuarfianni nalinginnaasumik

piumasaqaataasut assinganik aamma atuartinneqarnersut kommunalbestyrelsip nakkutiginerai Naalakkersuisut nakkutilliinerminni aamma nakkutigisussaavaat.

Naalakkersuisut kommunalbestyrelsip inatsimmik malinnitsitsiniarneranik nakkutilliinerminni pissutsit ajornartorsiutit qitiusumik oqartussaasut namminneq malugisaat imaluunniit atuisut allat oqartussaasulluunniit allat ajornartorsiutit immikkut ittit uparuarsimasaat pillugit paasissutissanik pisariaqartinneqartutut isigineqartunik piviusumik pissarsiariniartarpaat. Aammattaaq paasissutissanik kisitsisinillu katersineq tunngavigalugu nakkutilliisoqartarpoq, tassunga ilanngullugit oktobarip ulluisa aallaqqaataanni nalunaarutigineqartartut, alloriarnermi angusat aamma misilitsinnerni angusat atorlugit. Oqaloqatigiinneq tunngavigalugu nakkutilliineq pissutsinut Naalakkersuisut kommunalbestyrelsip pisinnaatitaaffiinut inatsisitigut akuliunnissaannut pisinnaatitaannginnerannut sanilliunneqassaaq.

Apeqqut 2: §37 naapertorlugu apeqqummut nr. 286/2018-imut, imm. 6, akissutiminni Naalakkersuisut allapput: "atuarfinni, illoqarfinni nunaqarfinnilu sorlerni meeqqat atuartussaataasutut ukiullit meeqqat atuarianni atuannginersut imaluunniit angerlarsimaffimminni atuartinneqartarnersut pillugit qitiusumik paasissutissaateqanngilagut. Taamatuttaaq atuartut qassit meeqqat atuarianni atuartsinermik malinnaannginersut angerlarsimaffimminiluunniit atuartinneqartarnersut pillugit aamma paasissutissaateqartoqanngilaq."

- Naalakkersuisut ilisimatitsissutigisinnaavaat akissutip taassuma tunniutereernerata kingorna iliuseqarsimanerlutik meeqqat atuartussaataasut qassit meeqqat atuarianni atuartsinermut angerlarsimaffimmiluunniit atuartsinermut tamatumunnga malinnaannginersut?

Akissut: Ilinniartitaanermut aqutsisoqarfimmiut ukioq manna maajip aallartinnerani atuartunik nalunaarsorneqarsimasunik tamakkulu inuit allattorsimaffiini najugaqarfiinik misissuisinnaajumallutik Naatsorsueqqissaartarfimmut attaveqarsimapput. Naatsorsueqqissaartarfimmi ulapippallaarneq pissutigalugu aasaanerani sulingiffeqareerunik suliasaq aatsaat suliarinnaallugu e-mailikkut nalunaarput. Atortunik qitiusumit atuartunik malinnaanermut atorineqarsinnaasumik piorsaanissaq anguniagaavoq, tamatumani immaqa atuarianni aqutsinermut pilersaarutitik Atuartitaanermut aqutsisoqarfimmit iserfigineqarsinnaasunut sanilliullugit tassuunakkut atuartut atuartinneqartussaataasutut ukiullit tamarmik atuarianni angerlarsimaffimmiluunniit atuartinneqarnersut qitiusumit malinnaaffigineqarsinnaalersillugit.

Tamatuma saniatigut Ilinniartitaanermut aqutsisoqarfimmiut kommunini atuariannut ingerlatsivinni aqutsisut akuttunngitsumik oqaloqatigisarpaat, oqaloqatigiinnernilu ajornartorsiutit assigiinngitsut oqaluuserineqartarput, tassunga ilanngullugit inatsimmi piumasaqaataasut pillugit apeqqutaasinnaasut. Tassunga tunngatillugu augustimi ataatsimiinnissami tullermi ajornartorsiut Ilinniartitaanermut aqutsisoqarfimmi oqaluuserineqassasoq pilersaarutigineqarpoq, soorluttaaq sammisaq ukiaru atuarianni pisortat ukiumoortumik ataatsimiilerpata qaqqinneqarumaartoq.

§ 37 naapertorlugu apeqqummut nr. 286/2018-imut tunngatillugu akissut matumuuna ersarissarneqassaaq, tassa atuartut qassit angerlarsimaffimmini atuartinneqarnersut kommuninit paasissutissiissutigineqartussaavoq kisianni atuartut atuartinneqartussaasut ukiullit, nakkutilliinermi suliarisat saniatigut, atuarfimmi angerlarsimaffimminiluunniit atuartinneqannginnersoq qassiunersut Namminersorlutik Oqartussani ilisimaneqanngillat.

Apeqqu 3: 3. Apeqqu 2-mut akissut naamiuppat: Tamatumunnga suna patsisaava?

Akissut: Matuma qulaani akissut takuuk.

Apeqqu 4: Naalackersuisut ilisimatitsissutigisinnaavaat meeqqat atuartussaataasut meeqqat atuarfianni angerlarsimaffimiluunniit atuartinneqanngitsut qassiunerannik paasissutissat qitiusumik ukiorpasuarini katersorneqarsimanginnerannut suna patsisaasimanersoq?

Akissut: Akissut meeqqat atuartinneqartussaataasut ukiullit atuartinneqanngitsut pillugit nalunaarutigineqartut akuttunerannut attuumassuteqartut isigineqassaaq - tassa ukiumut marluk - sisamariaannarluni nalunaarutiginnittoqartartoq, taamaattumik ajornartorsiut kommunini nammineq iluarsineqarsimasut nalilerneqarpoq.

Apeqqu 5: Naalackersuisut ilisimatitsissutigisinnaavaat meeqqat atuartussaataasut meeqqat atuarfianni angerlarsimaffimminiluunniit atuartsinermut malinnaanngitsut qassiunerisa paasinissaannut qulakkeerinninnissamut imaluunniit meeqqat pineqartut allatigut atuartinneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaannik Kommunit isumaginnissimangitsut qanoq pillarneqarnissaannik periarfissaqarnerlutik?

Akissut: Tassunga tunngatillugu Naalackersuisut nakkutilliinermi pineqaatissiinnaanissamut inatsisitigulluunniit sakkussaartinneqanngitsut oqaatigineqassaaq. Taamaattorli pissutsit isornartuusinnaasut pillugit Naalackersuisut eqqumaffigineqqusisnaapput. Inatsimmik malinnitsitsiniarnermut tunngatillugu ajornartorsiutaasinnaasunik naammattuinerne nalinginnaasumik suliassaq pillugu kommunalbestyrelse nassuiaaqquneqarsinnaavoq pissutsillu naapertorlugit inatsimmi tamanna pillugu piumasaqaatigineqartut naapertorlugit suliat aqqissuuteqquneqarsinnaapput. Assersuutigalugu meeraq meeqqat atuarfianni atualertussatut allatsissimangippat tassanilu nalinginnaasumik piumasaqaatigineqartut assigalugit atuartinneqanngippat meeraq taanna allatut atuartinneqanngullugu kommunalbestyrelse peqquneqarsinnaavoq. Tamatuma saniatigut suliassaqarfimmi ataatsimi arlalinniluunniit pitsanngorsaasoqarnissaanik kissaateqarfiusut ajornartorsiutaasutulluunniit isigineqartut eqqumaffigeqqullugit Naalackersuisut aalajangersinnaapput. § 37, imm. 1 pillugu nassuiaatini innersuussineq kommunalbestyrelsip malinngippagu Naalackersuisut apeqqut Kommuninik Nakkutilliisoqarfimmut saqqummiussinnaagaat allassimavoq.

Apeqquut 6: 6. Naalackersuisut ilisimatitsissutigisinnaavaat tigusaqarsimanerlutik ilisimatinneqarsimanerlutilluunniit meeqqat atuarfimmi atuartitsinermut angerlarsimaffimmiluunniit atuartinneqarnissamut malinnaangitsut pillugit imalinnik paasissutissanik?

Akissut: Aap, ilaanneeriarluni kommunini meeqqat atuartussaataasutut ukiullit inatsisillu malillugit atuartinneqanngitsut pillugit Naalackersuisut paasissutissinneqartarput. Assersuutigalugu Naalackersuisut aasaq manna kommuninut marlunnut saaffiginissimapput, ilaatigut nunaqarfimmi atuartut atuartussaataasutut ukiullit aaqjissuussaasumik akuttunngitsumillu atuartinneqanngitsut aamma nunaqarfimmi allami atuartitsisussaataanermik unioqutitsisoqarsimaneera pillugit.

Apeqquut 7: 7. Apeqquut 6-mut akissut aappiuppat: Taamak pisoqartillugu Naalackersuisut qanoq iliorsimappat?

Akissut: Kommunimi inatsit malinneqanngitsoq paasineqarpat Ilinniartitaanermut aqutsisoqarfimmit nakkutillineq pillugu nassuiaasioqqullugu qinnuigineqarsinnaavoq. Allakkiami kommune pissutsit pillugit nassuiaaqquneqassaaq aammalu siunissami pissutsit tamakkuusinnaasut qanoq iluarsineqassanersut oqaatigalugu. Apeqqutinut 1 aamma 5-imut akissutit takukkit.

Apeqquut 8: Naalackersuisut ilisimatitsissutigisinnaavaat atuarumajunnaartoqartillugu suut patsisaasinnaanerannik misissuitisinissamut, taamaattoqarsimappallu taakku sumik imaqarpat?

Akissut: Naalackersuisut maannakkut atuarumanginnermik misissuinissamik aallartitsisoqarnissaanik pilersaaruteqanngillat. Taamaattorli nunani tamalaani, aamma Danmarkimi, atuanngitsoortarnerit atuarumanginnerillu pillugit ajornartorsiuteqartoqaleraluttuinnarput. 2019-imi upernaakkut MISI/PPR-imi naapeqatigiinnermi ajornartorsiut / pisarteq nunami maani suliassatut unamillernarsigaluttuinnartut aamma eqqartorneqarpoq, nunanili allanisut pisumik ilisimasaqannginneq tamassuminngalu sularinnissinnaaneq aamma nassuerutigineqartarunarpoq. Pisumik eqqartuinnermi pisarteq tamanna annilaangariaatsinut pissusilersornernullu ajoqutaasunut assigiinngitsunut attuumassuteqartoq peqataasut oqaatigaat tamannalu atorneqaleraluttuinnartoq peqataasut aamma isumaqarput. Tamanna Danmarkimi atuakkanik nassuiaanerni aamma uppersarneqarsorineqarpoq, taamaattorli misissuineq nunani tuluttut oqaluffiusuneersuunerusoq aamma oqaatigineqarluni. **Atuakkanik nassuiaateqarnerni tullinnguuttut makku oqaatigineqarput:** ”Meeqqat inuusuttullu atuarumangitsut ataatsimoortuupput assigiinngitsunik ilisarnaatillit pissusilersuutillillu tamannalu pisumik ilisimasaqannginnermik suli paasiuminaannerulersinneqarpoq. Tamatumunnga tapiliussatut atuarumanginneq nappaammik suussusersinertut isigineqarsinnaanngilaq kisiannili ilisarnaatitut annilaangariaatsinut, misigissutsinut pissusilersornernulluunniit

akornutaasunut akuttunngitsumik attuumassuteqartartunut attumassuteqartutut (Egger, Costello & Angold, 2003, Løvereide, 2011)¹.

Taamaattumik nunami maani taamatut misissuinissamik pisariaqartitsisoqarnersoq tamakkuninnga ilisimasalinnut paasiniaqqaarneqartariaqartoq Naalakkersuisut isumaqarput, tassunga ilanngullugit taamatut ilisimatusaataasinnaasumik aallartitsisoqannginnerani atuagarsorluni periutsillu imminnut illersorsinnaasut atorlugit taamatut ullumikkut nalilersuisoqalinnginnerani.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Ane Lone Bagger

¹ Atuanngitsoortarnernik atuarumannginnernillu ajornartorsiutit. Pissutaasut katsorsaanerillu – Atuakkanik nassuiaanerit. <https://metodecentret.dk>, 2017